

ТИГЛИ ТАНБЕХ

Кўпинчча ўғил қизларимизнинг нафакат кийиниши, юриш-туриши, балки бошқаларга бўлган муносабатларида ўзбекона мумомала маданияти бирмунча ўзгарганини кузатасиз. Оғиғи, бу каталага у кадар сингшавермайди.

Дарвоке, биз бу маънода бот-бот ёшларни тергаб тилга оламизу, катталар хакида сўз дейвермаймиз, зарур келганда негадир уларнинг ўз тенгилари ҳам сукут саклаб муносабат билдиришга шошилмайди. Майли, ёшлар орасида Овропо маданияти ошибиди, шу ёки бошқа сабаблардан курмат-андиша камайкил когланини айтамиз. Катталар-чи, биздан кўра катта аклу зakovat эгалари-чи? Улар ўзбекона фазилатларни ўзларидан қайдараждада саклаб кола олаётлар!

Катталар ҳам ўзини замон зайлига қараб янги одатларга қўнтиклиретган пайтада, замонлар алмашётган даврда, кўз очётган ўшлардан неарни кутсак муродимиз хосил бўлади? Уларнинг мавзани оламига неарни беряпмиз, сабогимиз не?

Урганч шахрида жиноят содир бўлди. Кирк ўшдан ошган Баходир Оллоберганов интигума бир ёшли йигитни - ўз кўншисининг нурдидаиди - Мансур Машариповнинг жонигина қадс килди.

Воқеа эса асли биз кўйиниб, тилга олаётган «тартибида қақиришдан» бошланиган. Янги йил кириб келган кун каттага кичайтида. Баходир ака ўша куни ўзимин спирти ичимлик ичиб, оз-моз кайф килган бўлса-да, кўчада дўстлари билан ўёк-бўёқка тентираб юрган кўншиси Мансурга танбех берабер кўйди. Кун кеч бўлмасидан ҳар хил бошларга кўшилиб юрмасдан ўйига бориши кераклигини айтди.

Лекин кандай айтди, кай тарзда, қай охандга «таддии» берди? Ахир ўзини кап-кatta йигит хис қиласётган (унинг ўшини хисобга олинг) йигит, айниска, спирти ичимликдан кейин аслабарни тажсан тортиб турган бир пайтада, бундан ташқари дўстла-

Хулқ

Шавкат ФОЗИЛОВ,
Урганч шахар прокуратури катта
терговчиси,
Муқаддас ИСМОИЛОВА,
журналист

Тафаккур дурдоналари

Нима яхши? - Инсонда куч-кудрат хиссаси, буюклигини кучайтирадиган ҳамма нарса яхшидир.

Нима ёмон? (ахмокона) - Озиликдан келиб чиқадиган ҳамма нарса ёмон.

Бахт нима? Бахт - куч-кудрат ва хукормонликнинг ўсиб бораётганигина, янги тўсик бартараф қилинганини хис килишидир.

Эришилган ютуклар билан қоноатланмаслик лозим - кўпроқ куч, кўпроқ жасорат керак!

Хар кандай ҳакиқат эргидир, чунки замон (вакт)-нинг ўзи айланувчи-дир.

КАМ УЧРАЙДИГАН ҲОДИСА
Фридрих Нитше ҳикматлари

жам кутишидир.

Жуда кўп нарсани чала билгандан хеч нарсани билмаган яхшироқди. Бошқаларнинг фикрини таракорлаб доно бўлгандан кўра кўркоклигинг билан нодон бўлганинг яхшироқ.

Кимки ўзини камситса, ўша янада юксалишни хоҳлади.

Мавжуд хукукка биноан, биз кишилардан уларнинг ҳайтини тортиб олишимиз мумкин, бирор бозидан кишилардан ўлимни тортиб оладиган хукук йўк.

Ишонч ҳақиқат учун ёлғондан кўра ҳар хавфиророк душманdir.

насиба

Охириги сўз:
Кизи "үф" деса, онаси зил тортади

Milli Tikkonish
Muassis: Milliy Tikkonish demokratik partiyasi

Чўпий домланинг «олди-қочди» турунглари

Маълумингизким, «Чўпий домланинг «олди-қочди» гурунглари» номли саҳифамизнинг аввалги сонларида «олди-қочди» кўшигининг матни учун танлов эълон қилиб эдик. Шундан берни етти нотанинг ҳам усти талош, айниска, анчадан бўён занг босиб ётган «со», «ля», «си» пардаларига талабу таклифлар ушбу баланддан баланд пардалар бўйидан ошиб кетаётir.

Хулас, азиз муҳислар, мазкур танловга юборилиши битиклардан бирини хукми одилингизга ҳавола этсак. Гоҳ соз, гоҳ сұхбат деганларида, муаллиф «Таёғийман» деб битилмада назму насрни яласасига таёқлаб юбор-

мишларки, наср қисмини айтимнинг «пауза»си кўриб чўзса бўлур. Биз эса бу ҳолни ўлашиб битикини достоннамолиқка йўйик, илло муаллиф ваъда-сига биноан аниг изи узилмагандир, «эҳо»си борга ўхшар.

... Яна маълумингизким, «олди-қочди» сувратининг тимсолий тасвири учун ҳам танлов овозаси кетиб эди. Бу ёғини сўрасангиз, етти рангнинг усти ҳам талошдири сиздан кетадиргони бу сувратларга бир қарашдир. Танловга тақдим қилинган «олди-қочди» ёна сувратлардан бирини томоша кўлмак, изоҳини ўқиб кўшилмак имкони ҳам сизгадур, сўйган муҳисларимиз!

«Олди-қочди» танловига

КЎЗНИ ЮМИБ ЮРОЙИН

КАМИНА муҳтарам - «Чўпий домланинг... гурунглари»ни айрими шишикка иштиёқу юроат бирла мутолаа этиб боруман. Шул иштиёқ босисидан ул кишига ўзимод кўйуб, хачалан ўзумга устод хисоб этдим, то ҳар мақомга тансо кўлмай деб.

Эҳтироми устоди Чўпий азтахидил аларга ҳусни ният бирла эргашуб ул-бўл нимарсалар битмакка жаҳд килибмен. Ибтиди шогирдликими ўзумга бир лакаб толмоқидан бошладими, ул Чўпий лақабига ҳаммаси бўлсун. Фикири охизимга лақабни ун нусхасин келтурдим: аввали - Калтакийдур, сонин - Хибучин эрса, салосан - Таёқий бўлди. Ва камина аз рўйи камтароналин кўргузуб, Тәёқийни қабул этдим. (Чўпий ҳам хайдимдин ўтган, валие саҳоват юзасидан бўлакабни бир толиби имлга - ўзумним бўлгуси издошимга асрардим).

Алкисса, танбода устоди фарҳ ус-сухан мавлоно Чўпий шоғиди камина Таёғийнинг илк нимараси турур:

Хўб ахиж бир замона келмиш, воҳ-воҳей,
Ота-бобом девор ошиб кўрламагонлар.

Бул лутфи, ким шоҳона келмиш, воҳ-воҳей, ўтиши курсин, қизлар шимда юрламагонлар.

Берар бўлса биздайн ташна кулига.

Чикориб кўяр эркан шундок йўлига.

Читим ўтмиш замонда тиллолар сочиб Тополомонг боборлар армонда кетгон.

Бу кун тар шим, юбқода сийна ним очиб

Бири акча, бириси бу ёна ўтгон.

Тромбояга чиқдингуму, ўтубусгаму,

Таралейтоб, метрому фарки йўк илло:

Ўнг ёнингизда бириси, чап ёнда ҳам шу,

Қаён ўғирилма - бир пешингда пайдо.

Оҳ, буларни тор чоловор, калта юбқода

Жамоатга чиқорон туконнига хуш,

Замонавийлик ошсун, яхасин «мода»,

Таълим устодига ҳам тасанино, олиш!

Эй Таёқий, баҳор ҳам бошланмис эмди,

Сабр қиласанг ғўрадин ҳалво олурсен.

Ёз чилласи келсун-чи, анда тар шим не,

Шўртуғ кийғонни кўруб қотиб қолурсен!

II

Малик ун-назм ҳазрат Мир Алишер Навоий машхур саҳна асарида ушбундок демишлар:

«Кўзум чиқсун сени кўргунча мундо!»

Ҳазратнинг бул хитобларидан камина бехад мутасарир ўлдумки, оқибатинда бир нимарас бўлмас фикрига етишдим:

Эй шим кийғон санам! Кўзум чиқсун сани кўргунча шундок,
Үрдадин то Ҳадрага орtingдин бокиб юргунча шундок,

Асли «Навоий-30» га кирмоқчи эрдим

мен, воҳ-воҳей,
Рафторинг сехридин кирмай ўтарманим
ўлгунча шундог!

Шушилини ҳам айтмишдур:

«Сен юарсан катта йўлдан
Бахтиёр ёшлар билан...»

Ул ҳофизи валий ўттиз йил наридин мен кибилар ҳолатин зикру оҳанг ётмишдурким, эмди факир ул-ҳақир бизимдиклар катта шаҳарнинг шоҳ кўчаларидан Фарбу уммон ортидағиларга тенглиқидан тенгиси севиниб, торчору мини юбқолар берғон завқдин бағояти баҳтиёр, кизлар у-бў сўйларни айтиб кўйишиш ҳам.

Ул ҳофизи кўшигин маънисидин яна ушмундог нимарас битмишмэн:

Вах, қорибен катта йўлдин
қўзларимда эҳтирос,

Улки ёшлар «мода»си дилга

солғай восу вос,

Сочлари чархин этар ёйилиб

кифтида, оҳ,

Сийналар ошкоралиғдин тугма

бандидин халос!

Кириб кўйдим, воҳ-воҳей,

қақради курғур томок,

Таърифиға сўз деюрдин охизу тил,

хол-забун.

Нақди жаннатнинг ўзидур: бор эрур

кўрмок бу чоғ,

Фарки шул: топса қаловин бор изи

тотмоқ учун...

Эй Таёғий, берма эрк, тўхтат қалам

хоҳишиларин,

Сал кичикроқ йўлга ўт, бас қил кўзинг

бокишиларин

Икки дунёда ҳам домла Чўпий

бўлломассан ҳеч,

Бу жаннат тамошосин ташла

ё охиратдин кеч!

III

Алкисса, аҳли ноширу муштариждардин бир масъалени емчомда имод сўрмакчимен:

«Аё, манимдекларин бул ахволотини «кўз зиноси» демишлар. Вале биз бир нотавону густохларга бу ҳолатдин кутумоқса илоҳи топилмайдар. Чунки, тараф бокмайлиғи назар курғур бир (ё бир неча) чоловорлиғи гимонга тушкай ва бул оқибатидан кўкимизизда бир ўттошкай.

Маслаҳатнинг учун раҳмат, - деди у - Бундан бўён унга амал килгансин.

У қанчалик оғир ва вазмин кўримасин, мутоини севарди.

- Сенга бир суратимни кўрсатаман, - деди у - Кадрдан дўст.

У суратни узатди.

- Яхши, - деди - дўст,

- Зўр, - мактади яна.

- Менга тақдим қил шу суратнинг - илтимос килди охирда қадрдан дўст.

- Йўп, - деди у - суратни узатди.

- Узатни кўлига оғир да

зарратни кўзларидан.